

14. Tiistaina 2 päivänä maaliskuuta 1993

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely:

1) Asetus 29 päivästä tammikuuta 1993 Pakistanin kanssa tehdyn tekstiilisopimuksen voimaansaattamisesta

213

Asetus n:o 14/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 4

2) Asetus 29 päivästä tammikuuta 1993 Singaporen kanssa tehdyn tekstiilisopimuksen voimaansaattamisesta

Asetus n:o 15/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 5

3) Asetus 29 päivästä tammikuuta 1993 Sri Lankan kanssa tehdyn tekstiilisopimuksen voimaansaattamisesta

Asetus n:o 16/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 6

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotus laiksi Scopulus Oy:lle, Solidium Oy:lle ja Sponda Oy:lle myönnettävistä veronhuojennuksista

214

Hallituksen esitys n:o 246/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2

5) Ehdotus laiksi kuluttajavalituslautakunnasta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

„

Hallituksen esitys n:o 372/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 2

S.

6) Ehdotukset laeiksi kuluttajaneuvonnan järjestämisestä kunnassa annetun lain 9 §:n muuttamisesta annetun lain kumoamisesta sekä kuluttajaneuvonnan järjestämisestä kunnassa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

214

Hallituksen esitys n:o 373/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 3

Esitellään:

7) Hallituksen esitys n:o 2 Latvian kanssa kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskevista väliaikaisista järjestelyistä tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

„

8) Ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoite n:o 6 laeiksi sairausvakuutuslain 23 d ja 23 e §:n sekä työsopimuslain 34 §:n ja valtion virkamieslain muuttamisesta

„

9) Puhemiesneuvoston laatima luettelo lepäämään jätetyistä, vuoden 1993 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista

216

(1) Lepäämässä oleva ehdotus laiksi eräiksi yleissivistävää koulutusta ja aikuiskoulutusta koskeviksi väliaikaisiksi järjestelyiksi (HE 34/1991 vp)

(2) Lepäämässä oleva ehdotus laiksi terveyskeskusmaksukokeilusta (HE 103/1991 vp)

S.

(3) Lepäämässä oleva ehdotus laiksi kansanterveyslain 21 §:n muuttamisesta (HE 104/1991 vp)

(4) Lepäämässä olevat ehdotukset laiksi työttömyyskassalain 21 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja laiksi työttömyyskassalain 22 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 223/1991 vp)

10) Puhemiesneuvoston ehdotus vahvistamatta jätettyinä palautettujen, vuoden 1993 valtiopäivillä vireille pantavien lakien johdosta 221

Vahvistamatta jätettyinä palautetut lait sosiaali- ja terveyshallituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta ja lääkelain muuttamisesta (HE 172/1992 vp)

11) Lisätalousarvioaloitteet n:ot 1—51 „

1 Aittoniemi ym.: Yksityishenkilöille tarkoitettujen velkaneuvontapalvelujen lisäämisestä

2 Aittoniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Sitran työllisyyttä edistävään toimintaan

3 Aittoniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta ylivelkaantuneiden asunnonhankkijoiden korkotukeen

4 Apukka ym.: Määrärahan osoittamisesta Kemi — Kelloselelka-rataosuuden peruskorjaukseen

5 Apukka ym.: Määrärahan osoittamisesta Outokumpu Oy:n osakepääoman korottamiseen

6 Apukka ym.: Määrärahan osoittamisesta kunnille ja kuntainliitoille työttömyyden lieventämiseen

7 Apukka ym.: Asuntojen peruskorjausten käynnistämistä mahdollistamalla kiinteistöveroesta vapauttaminen

8 Iivari ym.: Maatalouden kohdennettujen vakauttamislainojen korkoavustukseen ehdotetun määrärahan poistamisesta

9 Iivari ym.: Määrärahan osoittamisesta pk-yritysten korkoavustukseen

10 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta korkeakoulujen palkkausmäärärahoihin

11 Kautto ym.: Ympäristöministeriön toimintamenoihin ehdotetun määrärahan poistamisesta

12 Kautto ym.: Määrärahan osoittamisesta asuntojen perusparannuslainoihin

13 Korhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta yritystoiminnan aluetukeen Pohjois-Suomen pk-yrityksille

14 Korhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtion lainoittamien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen tuotannon lisäämiseen

15 Korhonen ym.: Vientimaksun tarpeellisuuden pikaisesta selvittämisestä

16 Koskinen ym.: Työttömyyden lieventämiseen osoitetun määrärahan säilyttämisestä ennallaan

17 Laaksonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon eräiden hankkeiden toteuttamiseksi

18 Laaksonen ym.: Määrärahan osoittamisesta ympäristönsuojelua ja kierrätystä edistäviin investointeihin

19 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun vanhan Suurtorin alueen kulttuurikeskuksen entistämiseen

20 Laine: Määrärahan osoittamisesta paikallisteiden liittymien rakentamiseen valtatie 8:lle Laitilassa

21 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta liittymän rakentamiseen valtatie 9:lle Loimaalla

22 Laitinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän — Haapamäen rataosan perusparannukseen

23 Myller ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon

24 Myller ym.: Määrärahan osoittamisesta Niiralan ratapihan kunnostustöiden jatkamiseen

25 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta pk-yritysten korkoavustuksiin

26 Mäkipää ym.: Työttömyyden lieventämiseen osoitetun määrärahan säilyttämisestä ennallaan

27 Polvinen: Määrärahan osoittamisesta yleisten teiden perustienpitoon Oulun läänin alueella

28 Polvinen: Määrärahan osoittamisesta Matkalan kolmioraiteen rakentamiseksi Paltamossa

29 Polvinen: Määrärahan osoittamisesta Kontiomäen — Murtomäen rataosan raiteenvaihtoon Paltamossa

30 Polvinen: Määrärahan osoittamisesta taseoristeyksien poistoon Oulun läänin vaikeimmissa työttömyyskunnissa

31 Riihijärvi ym.: Määrärahan osoittamisesta Nurmes — Kontiomäki-rataosuuden perusparantamiseen

32 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Kera Oy:n riskipääomarahastoa varten

33 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta vesihuoltotoimenpiteisiin Pirkanmaalle

34 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta Syvinkisalmen sillan rakentamiseen ja Mustajärven — Inalan maantien perusparantamiseen

35 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteiseen valtionapuun investointeihin

36 Rimmi ym.: Tuotannollista toimintaa harjoittavien yhtiöiden maksullisten osakeantien tukemisesta veronhuojennuksiin

37 Stenius-Kaukonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Tampereen — Helsingin rataosan nopeustason nostamiseen

38 Tennilä ym.: Määrärahan osoittamisesta rautatieyhteyden suunnitteluun Sallan Kelloselästä Murmanskin Kantalahteen

39 Tennilä ym.: Määrärahan osoittamisesta turvevoimalan rakentamiseksi Kemiin

40 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Enso-Gutzeit Oy:n Pankakosken tehtaan investointiohjelman rahoittamiseen

41 Wahlström ym.: Määrärahan osoittamisesta Seinäjoen — Kaskisen radan peruskunnostukseen

42 Vehkaoja: Määrärahan osoittamisesta Kaskisen ja Närpiön välisen tien perusparantamiseen

43 Vehkaoja: Määrärahan osoittamisesta Mikkilän ja Palomäen välisen paikallistien perusparantamiseen

44 Vehkaoja: Määrärahan osoittamisesta Suupohjan radan peruskunnostamiseen

45 Vehkaoja: Määrärahan osoittamisesta Vaasan — Seinäjoen radan sähköistämiseen	S.	toon on saatettu valtioneuvoston päätös eräiden elintarvikkeiden tullien väliaikaisesta muuttamisesta (VNP 5/1992 vp) 226
46 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta mt 706:n peruspantamiseen välillä Viranperä—Suokonmäki		16) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laiksi Lapuan kaupungissa sijaitsevan tehdas-kiinteistön ja eräiden alueiden luovuttamisesta apporttiomaisuutena Patruunatehdas Lapua Oy:lle (HE 371/1992 vp) „
47 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta tieverkon kehittämiseen		17) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksestä laeiksi valtion virkaehtosopimuslain ja työtuomioistuimesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta (HE 362/1992 vp) „
48 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon		18) Liikennevaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksestä laiksi pysäköintivirhemaksusta annetun lain 22 §:n muuttamisesta (HE 369/1992 vp) „
49 Vistbacka ym.: Yritystoiminnan aluetuen myöntämisestä palvelualan yrityksille		19) Liikennevaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksestä laeiksi liikennevakuutuslain ja eräiden liikennevahingonkorvausten sitomisesta palkkatasoon annetun lain 3 §:n muuttamisesta sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 14 §:n kumoamisesta (HE 340/1992 vp) „
50 Vähäkangas ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionyhtiöiden osakepääoman korottamiseen		20) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksestä laiksi Puurijärven ja Isonsuon kansallispuistosta (HE 352/1992 vp) „
51 Vähäkangas ym.: Määrärahan osoittamisesta siirtona asunto-olojen kehittämisrahastoon asuntojen perustamiseksi		21) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksestä laiksi Päijänteen kansallispuistosta (HE 353/1992 vp) „
Pöydällepanoa varten esitellään:		
12) Lakivaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta tuomioistuinten toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan yleissopimuksen ja siihen liittyvien pöytäkirjojen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 177/1992 vp) 226		Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Paakkinen. _____
13) Lakivaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta painovapauslain muuttamisesta (HE 240/1992 vp)..... „		Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho E., Andersson, Anttila S.-L., Astala, Björkenheim, Donner, Gustafsson, Halonen, Hassi, Hiltunen, Hurskainen, Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, Järviolahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kankaanniemi, Kasurinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kohijoki, Koistinen, Korkea-aho, Korva, Koski, Kuuskoski,
14) Lakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta laeiksi perintökaaren 5 luvun 2 §:n ja perintökaaren voimaannapannosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 378/1992 vp) „		
15) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 sen johdosta, että eduskunnan tie-		

Laakso, Lahtinen, Lamminen, Laukkanen M., Leppänen J., Lindqvist, Lipponen, Louekoski, Louvo, Metsämäki, Moilanen, Mäkelä, Nordman, Norrback, Nyby, Ollila, Paasio, Pokka, Rauramo, Rehn O., Renko, Riihijärvi, Roos T., Rossi, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Särkijärvi, Tuomioja, Turunen, Ukkola, Vehkaoja, Vuoristo ja Väyrynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Kohijoki.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä

sairauden vuoksi edustajat T. Roos ja Ukkola,

virkaehtävien vuoksi edustajat E. Aho, Andersson, S.-L. Anttila, Björkenheim, Hassi, Hurskainen, Järvilähti, Jäätteenmäki, Kanerva, Kaanniemi, Kasurinen, Kautto, Korva, Laakso, Lamminen, Lindqvist, Louvo, Metsämäki, Moilanen, Nordman, Norrback, S. Pietikäinen, Rauramo, Riihijärvi, Rossi, Saastamoinen, Salolainen, Sasi ja Vehkaoja sekä

yksityisasioiden vuoksi edustajat Gustafsson, Halonen, Hiltunen, Isohookana-Asunmaa, Jääskeläinen, Koski, Mäkelä, Pokka, O. Rehn, Renko ja Vuoristo,

tämän kuun 5 päivään

sairauden vuoksi edustajat Koistinen, M. Laukkanen, Lipponen ja Nyby,

virkaehtävien vuoksi edustajat Särkijärvi ja Turunen sekä

yksityisasioiden vuoksi edustajat Juhantalo, Lahtinen, J. Leppänen ja Savela sekä

tämä kuun 30 päivään sairauden vuoksi ed. Astala.

Uusia hallituksen esityksiä

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime helmikuun 26 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 6—8, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 715, 723, 725, 727, 731, 732 ja 739, kaikki vuoden 1992 valtiopäiviltä. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Asetus 29 päivältä tammikuuta 1993 Pakistan kanssa tehdyn tekstiilisopimuksen voimaansattamisesta

Ainoa käsittely

Asetus n:o 14/1992 vp

Talousvaliokunnan mietintö n:o 4

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Asetus 29 päivältä tammikuuta 1993 Singaporen kanssa tehdyn tekstiilisopimuksen voimaansattamisesta

Ainoa käsittely

Asetus n:o 15/1992 vp

Talousvaliokunnan mietintö n:o 5

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Asetus 29 päivältä tammikuuta 1993 Sri Lankan kanssa tehdyn tekstiilisopimuksen voimaansattamisesta

Ainoa käsittely

Asetus n:o 16/1992 vp

Talousvaliokunnan mietintö n:o 6

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi Scopulus Oy:lle, Solidium Oy:lle ja Sponda Oy:lle myönnettävistä veronhuojennuksista

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 246/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi kuluttajavalituslautakunnasta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 372/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 2

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset laeiksi kuluttajaneuvonnan järjestämisestä kunnassa annetun lain 9 §:n muuttamisesta annetun lain kumoamisesta sekä kuluttajaneuvonnan järjestämisestä kunnassa annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 373/1992 vp
Talousvaliokunnan mietintö n:o 3

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Hallituksen esitys n:o 2 Latvian kanssa kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskevista väliaikaisista järjestelyistä tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

8) Ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoite n:o 6 laeiksi sairausvakuutuslain 23 d ja 23 e §:n sekä työsopimuslain 34 §:n ja valtion virkamieslain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies:
Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa, jonka on allekirjoittanut suurin osa sosiaalivaliokunnan jäsenistä, ehdotetaan sellaisen järjestelmän luomista, jossa lähiomaisen vakavan sairauden puhjetessa ns. saattohoidon ajaksi voitaisiin omaiselle luoda mahdollisuus hoitoon osallistumiseen joko sairaalassa, hoitokodissa tai kotihoidossa. Tämän lain mukainen osallistumismahdollisuus luotaisiin siten, että maksettaisiin sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahaa enintään 60 päivän eli runsaan kahden kuukauden ajalta. Tämähän ei ole suuri määrältänsä. Vähimmäispäiväraha on tällä hetkellä 63,20 markkaa. Kun se maksetaan 25 päiväältä kuukaudesta, siitä kertyy kuukautta kohti 1 580 markkaa, joka on verollista tuloa. Siitä menee siis useampi sata markkaa verona.

Tämä olisi kuitenkin tärkeä avaus siihen suuntaan, että voisimme mahdollistaa sen, että omaiset, joilla ei ole enää mahdollisuutta elämää kovin pitkän aikaa jatkaa, saisivat arvokkaan lähdön omassa kodissaan tai niin, että jos omas-

sa kodissa viimeistä hoitoa ei ole mahdollisuus suorittaa, omaisten tuella joko sairaalassa tai hoitokodissa.

Tämä ehdotus sisältyi omaishoitoa käsitelleen työryhmän ehdotukseen, siis sosiaali- ja terveysministeriön asettaman työryhmän muistiossa tehtyihin ehdotuksiin, mutta tätä ehdotusta hallitus ei kuitenkaan vielä ole esittänyt toteutettavaksi. Olisi kuitenkin perusteltua, että tämä saataisiin aikaiseksi.

Tässä yhteydessä en ole kustannuslaskelmia tehnyt. Mutta kun laskee, mitä tämä henkilöä kohti maksaisi, niin se olisi korkeintaan vähän yli 3 000 markkaa, ja siitä osa palautuisi vielä verotuloina takaisin, joten kustannus ei voi olla kovin suuri. Kysymys on tietysti siitä, kuinka moni henkilö tätä mahdollisuutta käyttäisi. Mutta missään tapauksessa tämä ei ole sairausvakuutuksen menoissa sellainen meno-erä, että se voisi olla esteenä tämän toteuttamiseksi.

Toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenet, jotka ovat olleet allekirjoittamassa aloitetta, olisivat valmiit yhdessä viemään asiaa eteenpäin. Kun ministeri Huuhtanen on nyt paikalla, kun lakialoitetta valiokuntaan lähetetään, niin toivon, että hän suhtautuisi asiaan myönteisesti ja omalta osaltaan pyrkisi siihen, että asia saadaan hoidetuksi kuntoon.

Korostan vielä, että tämä ei ole mikään vassemistoliiton oma keksintö, vaan tämä on sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän muistion ehdotuksista sellainen ehdotus, joka ei vielä ole toteutunut.

Ed. O. Oj a l a : Arvoisa puhemies! Vaikka tuntuu, että tämä asia ei salissa ehkä kovin monia kiinnosta, haluaisin kiinnittää huomiota ed. Stenius-Kaukosen ja eräiden muiden etupäässä sosiaali- ja terveysvaliokunnan edustajien allekirjoittamaan aloitteeseen, koska tässä on kaksi tekijää, jotka mielestäni ovat hyvin keskeisiä.

Keskeistä on se, että pitkäaikaissairaalle, loppuaan lähestyvälle ihmiselle taattaisiin turvallinen, läheinen hoitoympäristö ja erityisesti siten, että lähiomainen olisi hänen vierellään.

Toinen asia tietenkin on se, että näinä taloudellisesti vaikeina aikoina uskoisin myös, että tältä osin itse asiassa yhteiskunnan kustannuksia voitaisiin jopa saada säästymään tällä tavoin.

Kun tiedämme myös, että samanaikaisesti siltä vähäiseltä henkilökunnalta, joka terveydenhuollon yksiköissä on yhä suuremman paineen

alaisina, ei välttämättä enää riitä aikaa olla potilaan lähellä ja vierellä elämän loppuvaiheessa, niin lähiomaisen läsnäolo vuoteen vieressä olisi erittäin tärkeää. Näin ollen kyseessä ei ole taloudellisesti suuri asia, mutta inhimillisesti hyvin merkittävä.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Minä yritin kuunnella ed. Stenius-Kaukosen puhetta, mutta ei tämän sorinan takia, joka täällä markkinatorilla on, kuule yhtään mitään, rouva puhemies, tänne. Kyllä täällä salissa joku järjestys pitäisi olla silloin, kun kansanedustaja esittää mielipiteitään, sillä tavalla että ne kuuluisivat ainakin tänne viidennelle penkkiriville.

Mitä tulee ed. Stenius-Kaukosen esitykseen, se on hyvin kannatettava ajatellen ihmisen kuolemanläheisyyttä; se on tärkeä asia, vaikka elämän loppuvaiheeseen on kiinnitetty liian vähän huomiota. Minulla on sellainen käsitys, että saattokoditkin, joita on ollut, ovat pikkuhiljaa lopettamassa toimintansa. Näin ollen kuolevien ihmisten tukeminen ja saattaminen viimeiselle matkalle ei ole yhteiskunnassa enää oikeastaan missään arvossa. Eli ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta pitäisi kyllä tarkasti harkita. Se on hyvin inhimillinen, ja siinä mielessä olisi hyvä, jos eduskunnassa joku kuuntelisi tämänkin tyyppiä asioita.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Minä olen myös sitä mieltä, että tämä aloite on hyvä ja asia on tärkeä. Tässä on todellakin se inhimillinen puoli, että ihmisille annettaisiin mahdollisuus osallistua omaisen saattohoitoon. Meillä on samanlainen järjestelmä tavallaan olemassa lasten hoidon suhteen eli katsotaan, että jos lapsen hoidon vuoksi on pois työstä, niin voi saada päivärahaa. Tässä nyt esitetään, että omaisen kuoleman lähestyessä voisi saada päivärahaa. Meillä kuitenkin toimeentulo perustuu suomalaisessa talouselämässä siihen, että on oltava töissä. Saattaa olla niin, ettei taloudellisista syistä pysty tällaista hoitotehtävää suorittamaan, ja siksi kannattaa tämä asia selvittää. Kun ed. Stenius-Kaukonen ehdottaa, että tämä ei olisi työnantajan velvollisuus, niin se on hyvä yksityiskohta aloitteessa.

Tampereella Pirkanmaan hoitokodilla on kotihoitokokeilu tällä hetkellä menossa, jossa yhteiskunta tukee juuri saattohoitoa kodeissa. Jos ajatellaan taloudellista puolta, niin paitsi että tässä on inhimillinen puoli, tässä on myös talou-

dellisesti järkevä ehdotus, koska jos ihminen pystyy olemaan viimeiset päivänsä tai kuukautensa kotihoidossa, niin se toki tulee yhteiskunnallekin edullisemmaksi. Tässä ehdotuksessa on todellakin sekä inhimillinen että taloudellinen puoli.

Ed. Kohijoki merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Haluan myös omalta osaltani olla tukemassa tätä aloitetta. Mutta erityisesti pyysin puheenvuoron ed. Aittoniemen puheenvuoron pohjalta, kun hän mainitsi, että yhteiskunnan tai järjestöjen saattohoitokodit ovat lopettamassa toimintaansa. Haluan korjata tämän asiavirheen. Muun muassa Turussa juuri rakennetaan Lounais-Suomen Syöpäyhdistyksen toimesta saattohoitokotia todella vakavaan tarpeeseen.

Sen lisäksi, että toivon, että ed. Stenius-Kaukosen aloite tuottaisi myönteisen lopputuloksen, tarvitsemme myös saattohoitokoteja, koska valitettavasti kaikilla ei edes ole omaisia, jotka voisivat tuesta huolimatta olla saattajina, tai omaiset ovat jo itse hoidon tarpeessa.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Olen ilahtunut, että näin monta tätä aloitetta tukevaa puheenvuoroa on käytetty ja sentään kuultiin, mitä sanoin tätä esitellessäni, vaikka tietysti oli hieman vaikea tästä asiasta puhua, kun näin kova meteli täällä paikalla on. Varsinkin kun puhutaan tällaisesta asiasta, olisi todella toivonut, että olisi voitu hieman rauhoittua kuuntelemaan.

Äsken en halunnut jatkaa pitempään, mutta vielä toisin esille erään puolen. Tässä ehdotetaan myös työ sopimuslain muuttamista, että omaisella olisi mahdollisuus saada niin kuin hoitovapaatakin myös tätä omaisen hoitamiseksi tarvittavaa vapaata.

Viime viikolla Kotimaa-lehdessä oli saattohoidosta mielestäni erittäin hyvä artikkeli, jossa muistaakseni erikoissairaanhoidaja, joka työskentelee Terhokodissa ja joka osallistuu nimenomaan saattohoitovaiheeseen usein juuri näiden henkilöiden kotona, erittäin hyvin perusteli sitä, miten tarpeellista olisi, että saattohoitoon omaisilla olisi todella mahdollisuus osallistua. Hän toi myös esille sen saman, minä ed. Puisto, että usein on niin, että omaiset tarvitsevat enemmän tukea siinä vaiheessa. Se,

joka lähtee, on usein jo pystynyt sisäistämään tämän asian ja pystyy suhtautumaan siihen rauhallisesti. Mutta varsinkin jos vaikea sairaus on yllättänyt nopeasti, niin silloin omaisille tämä on todella vaikea kysymys.

Kuten sanoin, toivon, että saataisiin tämä asia menemään eteenpäin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

9) Puhemiesneuvoston laatima luettelo lepäämään jätetyistä, vuoden 1993 valtiopäivillä vireille pantavista lakiehdotuksista

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on puhemiesneuvoston laatima luettelo. Luetteloon sisältyvät asiat esitellään kohdittain numerojärjestyksessä.

Esitellään luettelon 1) kohdassa mainittu asia:

Lepäämässä oleva ehdotus laiksi eräiksi yleisivistävää koulutusta ja aikuiskoulutusta koskeviksi väliaikaisiksi järjestelyiksi (HE 34/1991 vp)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lakiehdotus katsottaisiin valtiopäiväjärjestyksen 74 §:n nojalla rauenneeksi.

Keskustelua ei synny.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja lakiehdotus katsotaan rauenneeksi.

Esitellään luettelon 2) kohdassa mainittu asia:

Lepäämässä oleva ehdotus laiksi terveyskeskumaksukokeilusta (HE 103/1991 vp)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lakiehdotus katsottaisiin valtiopäiväjärjestyksen 74 §:n nojalla rauenneeksi.

Keskustelua ei synny.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja lakiehdotus katsotaan rauenneeksi.

Esitellään luettelon 3) kohdassa mainittu asia:

Lepäämässä oleva ehdotus laiksi kansanterveyslain 21 §:n muuttamisesta (HE 104/1991 vp)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lakiehdotus katsottaisiin valtiopäiväjärjestyksen 74 §:n nojalla rauenneeksi.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ihan muutama sana yleisesti lakisääteisestä perusturvasta, jota tämä hallituksen esitys aikanaan koski. Nythän se ehdotetaan raukeavaksi, enkä puutu sen sisältöön sellaisenaan. Mutta haluan todeta sen, että perusturvakysymys on viimeisten vuosien aikana menettänyt osan sellaista merkitystään, joka voidaan sanallisesti tai päätöksin määritellä.

Perusturvasta tuli hyvin määrittelemätön käsite sen jälkeen, kun täällä eduskunnassa lepäämäänjättämislainsäädäntö muutettiin valtiopäiväjärjestyksen muutoksella, jonka jälkeen oppositio voi äänestää lepäämään vain sellaisen hallituksen kiusallisen esityksen, jonka perustuslakivaliokunta on katsonut liittyvän perusturvaan. Näin ollen erityisesti hyökkäämättä sen enempää vasemmisto-opposition suuntaan tässä asiassa totean, että Suomen maaseudun puolue vastusti tätä muutosta, mutta vasemmisto-oppositio myi perusturva-käsitteen hallituspuolueiden riepoteltavaksi tuon valtiopäiväjärjestyksen muutoksen hyväksyessään. Sen jälkeen perustuslakivaliokunta, joka on poliittinen elin ja jota pidetään tietynlaisena tuomioistuimena täällä eduskunnassa mutta joka on kuitenkin poliittinen elin, on ratkaissut, mikä on lakisääteistä perusturvaa ja mihin voidaan lepäämäänjättämissäännöksellä puuttua eli minkä lain oppositio 1/3:n vähemmistöllä voi siirtää yli seuraavien valtiopäivien. Tämä on ollut oikeastaan ainoa oppositio toimintamahdollisuus eduskunnassa, ja nykyisin sitä ei enää ole.

Jos perustuslakivaliokunta vilpittömästi ratkaisisi sen, onko kysymyksessä perusturva vai ei, asia olisi kunnossa. Perustuslakivaliokunta on tässä talossa kuitenkin ollut ja tulee olemaan poliittinen käsikassara, joka lähinnä toimii valtiovarainministeriön ja valtiovarainministerin toivomusten mukaisesti. Silloin kun halutaan valtion menoja säästää, mennään perustuslaki-

valiokunnan näkemyksen perusteella tarvittavassa määrin myös perusturvan alueelle. Tämä on ollut ongelma viimeisten vuosien aikana.

Perustuslakivaliokunnan päätökset koskien perusturvaa, johon voidaan puuttua tai jossa voidaan lepäämäänjättämissäännöstä opposition taholta käyttää, ovat olleet täysin epäjohdonmukaisia ja perustuneet pelkästään siihen, mitä valtiovarainministeriö on ehkä kokoomuslaisen puheenjohtajan kautta viestittänyt, mikä asia täytyy saada pois perusturvan piiristä, mikä asia sinne voidaan jättää. Näin ollen opposition taholta nämä tulevat mahdollisesti kaadettaviksi eli siirrettäviksi vuodella eteenpäin.

Kun perustuslakivaliokunta saa nyt uuden puheenjohtajan, minä vilpittömästi toivoisin, että kun sillä on näin suuret asiat käsissä — ihmisten, useimmiten ja tietysti aina köyhien ihmisten, perusturvaa koskevat määrittelyt — valiokunta ottaisi tehtäväkseen tulevaisuudessa määritellä tuomioistuimen tavoin eikä poliittisin perustein sen, mikä katsotaan kuuluvaksi perusturvaan ja mikä ei. Vähän epäilen sitä edelleenkin, koska puheenjohtaja, joka ei tietysti itse kaikkia asioita määrää, mutta jolla on merkityksellinen vaikutusvalta, ja perustuslakivaliokunnan jäsenet ovat poliittisesti valittuja kansanedustajia, jotka ovat velvollisia toimimaan niin kuin oman puolueen valtiovarainministeri sanoo. Siitä huolimatta haluan korostaa tätä asiaa ja perustuslakivaliokunnan puolueettomuutta näissä asioissa, kun oppositio on tämän vaikutusmahdollisuutensa pois myynyt. Perustuslakivaliokunta olkoon poliittisen päätöksenteon ulkopuolella ratkaisemassa, mikä on perusturvaa ja mikä ei.

Rouva puhemies! Lopuksi vielä totean erään ihmetykseni aiheen, jota olen tässä mietiskellyt. Se on se, että kun perustuslakivaliokunta on päättänyt, että asia on sellainen, jossa lepäämäänjättämisäänestys on sallittua, siis kysymys on perusturvan piiriin kuuluvasta asiasta, niin täällä suuressa salissa kuitenkin hallituspuolueet siitä huolimatta äänestävät tätä lepäämäänjättämisehdotusta vastaan, toisin sanoen haluavat saada voimaan sellaisen lain, joka on perusturvaa loukkaava. Kuitenkin hallituspuolueet, erityisesti keskusta alkiolaisine perusteineen, väittävät olevansa ehdottomasti ja vuorenlujasti perusturvan säilyttämisen kannalla. Miten te sitten voitte selittää? Jos perustuslakivaliokunta ratkaisee, että kyseisellä lailla puututaan perusturvaan, ja täällä oppositio taholta esitetään lakia lepäämään, niin te äänestätte lepäämäänjättä-

misehdotusta vastaan ja lakiesityksen hyväksymisen puolesta. Ettekö te silloin myös äänestä perusturvan loukkaamisen puolesta? Onko teille koskaan tullut, ed. Kemppainen, tällainen asia mieleenne? Jos ei ole, niin siinä on nyt sitten yöksi mietittävää.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Tavanomaisesta poiketen ed. Aittoniemen analyysi perustuslakivaliokunnan jäsenen näkemyksestä ja näkökulmasta, joka on siis oma näkökulmani, ei ollut aivan oikeaan osuva. Ensinnäkin lepäämäänjättämissäännösten poistamisesta voi kai todeta sen, että oli erikoinen tilanne, jopa kansainvälisesti ainutlaatuinen, Suomen parlamentissa, että valtion ja yhteiskunnan kustannuksia voitiin lisätä helpommin kuin niitä säästää. Se oli yksi lähtökohta. Toinen lähtökohta oli tietysti se, että yksinkertaisen enemmistön mukaan tehtävät päätökset täsmentävät opposition ja hallituksen suhteita ja tuovat vaihtoehdot paremmin kansalaisten näkyviin seuraavissa vaaleissa arvioitaviksi.

Toisekseen on totta, että eduskunnan perustuslakivaliokunta joutuu pohtimaan perusturvan sisältöä, mutta niin se joutuu pohtimaan kaikkien muidenkin perusoikeuksien sisältöä. Esimerkiksi työvoiman suojelua koskevaa säännöstöä on pohdittu melkein yhtä paljon kuin lakisääteisen perusturvan suojaa. Tässä suhteessa tämä ratkaisu, määräenemmistösäännösten muuttaminen, joka tehtiin, ei millään dramaattisella tavalla muuttanut perustuslakivaliokunnan tehtävän luonnetta. Eri asia on, että valtioneulouden tila ja säästötoimet, jotka ovat kasaantuneet viime syksyyn ja tähän kevääseen, ovat aiheuttaneet aika paljon työtä perustuslakivaliokunnalle tässä asiassa.

Perustuslakivaliokunta kuulee monia muita asiantuntijoita kuin valtiovarainministeriötä, eikä yhtäkään lausuntoa, jossa olen itse ollut mukana, ole tehty pelkästään valtiovarainministeriön asiantuntemuksen perusteella vaan nimenomaan sosiaalipoliittikan ja valtiosääntöoikeuden asiantuntemuksen perusteella.

Lopuksi, arvoisa puhemies, toteaisin, että tässä on äänestetty lepäämään lakeja. Eikö tämä ole hyvä esimerkki siitä, että tämä säännös toimii todella käytännössä?

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Kun ed. Nikula puhui tämän lainsäädännön muutoksesta, niin jälleen kerran voi muistuttaa siitä ja ihmetellä sitä, että oikeisto sai tällaisen

säännöksen itsenäisyyden alussa ja pitkään aikaan ensimmäinen porvarihallitus meni muuttamaan sen nyt, toteutti vasemmiston tahdon, mitä vasemmisto on koko itsenäisyyden ajan halunnut.

Mutta, arvoisa puhemies, mitä tulee perustuslakivaliokunnan käsittelyyn lakisääteisen perusturvan osalta, viime syksy toi esiin tietysti omia ongelmia lähinnä sen johdosta, että hallituksesta tuli uusia esityksiä jatkuvasti solkenaan, säästölakiesityksiä, jotka osittain koskivat myös lakisääteistä perusturvaa, ja ne olivat todella heikosti valmisteltuja. Sen johdosta perustuslakivaliokunnassa minun ymmärtääkseni on ollut vaikeuksia lähteä luomaan linjaa.

Hyvin useassa tapauksessa pitää paikkansa juuri se, mitä ed. Aittoniemi täällä totesi, että hallitusrintama kaikesta huolimatta pyrkii olemaan yhtenäinen. Onneksi muutamassa asiassa on käynyt niin, että myös hallitusrintamassa on lähdetty tulkitsemaan oikealla tavalla nimenomaan lakisääteistä perusturvaa. Ehkä koomisin tapaus lienee se, jolloin arvalla ratkaistiin, mikä on lakisääteinen perusturva. Sen johdosta joskus tuntuu hieman omituiselta se menettelytapa, millä perustuslakivaliokunnassa tällä hetkellä joudutaan näitä asioita käsittelemään.

Ed. Koskinen: Arvoisa puhemies! Perusturva sinänsä on mitä poliittisin termi. Ainoastaan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännöllä on sille pyritty rakentamaan oikeudellista sisältöä sen lisäksi tietysti, että lainvalmistelutyössä sitä kytkettiin sosiaaliturvan sisältöön. Lähtökohta ed. Aittoniemellä on väärin päin. Sitähän pyritään tekemään oikeudellisemmaksi termiksi, mutta lähtökohta on poliittisessa termissä.

Ed. Aittoniemen huomio hallituspuolueiden poliittisesta tulkintalinjasta perustuslakivaliokunnan sisällä taas pitää paikkansa. Siellähän on käytetty jopa hyvin epäasiallisia painotuskeinoja hallituspuolueiden edustajien taivuttamiseksi sille kannalle, että jossakin hallituksen leikkausesityksessä ei olisi kysymys perusturvaa heikentävästä lainmuutoksesta.

Tuosta poliittisesta kielenkäytöstä lopuksi vielä sen verran, että keskusta haki tätä suurta veret pysäyttävää vaalivoittoansa mm. julistamalla perusturvauudistusta. Nyt on nähty, että keskustan kielenkäytössä perusturvauudistuksella voidaan tarkoittaa myös perusturvan heikentämistä.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Mikään ei keskustassa enää osoita sitä, että perusturva olisi kunniaissa. Perusturvakäsitteen keskusta on täysin vesittänyt. Te puhutte vain siitä, että vähimmäisetuudet ovat perusturvaa, mutta ne ovat kuitenkin niin alhaiset, että eivät ne turvaa kenellekään vähimmäistoimeentuloa. Toimeentulotuki on suurempi. Silloin kun lakia tehtiin, lähtökohtana oli se, että täyden kansaneläkkeen taso olisi se taso, jota pienemmät etuudet kuuluisivat tämän turvan piiriin. Täysi kansaneläke on nyt melkein 2 500 markkaa yksinäisellä ykköskuntaryhmässä ja 2 083 muistaakseni eläkeläispuolisolla kakkoskuntaryhmässä, ja siitä ei mene veroa. Mutta tämän tason alle jää mm. sairausvakuutuksen minimipäiväraha, joka on 1 580 markkaa kuussa miinus verot.

Nyt perustuslakivaliokunnan tulkinnessa ei oteta huomioon esimerkiksi verotuksen kiristämistä ja indeksin leikkausta. Sairauspäivärahojenkin indeksia leikattiin ja sillä tavalla tosiasiallisesti leikattiin tätä vähimmäisturvaakin. Kun otetaan huomioon vielä verotuksen muutokset, tosiasiaa toimeentulon lakisääteistä perusturvaa, vaikka sitä tulkittaisiin niinkin ahtaasti, että se on vain nämä vähimmäisetuudet, on heikennetty, kun otetaan tietysti vielä huomioon kaikki lääkekustannusten korotukset jne. Keskusta ei selviä tästä millään selityksillä.

Mutta ed. Aittoniemi unohtaa taas toisen puolen näistä asioista, eli nyt kun kansaneläkeindeksejä hallitus ei uskaltanut lähteä leikkaamaan tai ei olisi voinut leikata, hallitus toi niin kuin ennenkin veronkorotuksen. Eläkeläisiltä peritään sairausvakuutus- ja kansaneläkemaksu 3 prosenttia suurempana kuin muilta. Näin vietiin ne etuudet.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Nikulalle huomautan, että ratkaisevasti on muuttunut kaikki. Ennen tämä sali päätti lepäämään jättämisestä. Nyt perustuslakivaliokunta ratkaisee, antaako se tälle suurelle salille, joka on maan korkein päätöksentekaelin, luvan äänestää lepäämään jättämisestä. Kysymyshän on täysin selvä. Täältä on myyty kaikki ne päätöksenteon ainekset, joilla oppositio voi hädän tullen tarttua niihin ikäviin asioihin, joita hallitus jollakin tavalla sadistisesti kohdistaa suomalaisen yhteiskuntaan.

Jos saan vielä vastata ed. Koskiselle, kun hän sanoo, että perusturva on termi. Ei perusturvaan syödä voi mutta mieluummin sen voi syödä

kuin termin. Eli termi on ihan hyvä, mutta ei sitä voi syödä, eikä myöskään arpaa voida syödä. Perustuslakivaliokunta on kerrankin ratkaissut arvalla, onko kysymys perusturvasta vai ei. Se on aika hupaisaa. Silloin minun mielestäni olisi pitänyt painostaa johonkin suuntaan päätöstä eikä naurattaa ihmisiä tekemällä perusturvasta päätöksiä arvalla. Mutta se osoittaa juuri, kuinka vaikeassa tilanteessa perustuslakivaliokunta on, kun valtiovarainministeriö sanelee ehdot ed. Zyskoviczille, että teette tuommoisen päätöksen. Minä väitän näin. Ed. Zyskovicz on ollut varmasti hyvä puheenjohtaja. Hän on ollut kovana painostuksen alaisena.

Saa nähdä, kuinka ed. Niinistön käy, ottaako hän samalla tavalla vastaan valtiovarainministerin paineet. Tuosta lohkaistaan valtion menojen peittämiseksi, ja sen on oltava muuta kuin perusturvaa ja sillä siisti, ja hoitelet tällaisen päätöksen perustuslakivaliokunnassa. Tämähän on pelin henki. En minä halua tällä ketään loukata, rouva puhemies.

Ed. Kemppainen: Arvoisa puhemies! Ei keskustan tarvitse selitellä, miten se on perusturvaa puolustanut. Kyllä käytäntö osoittaa, että perusturvatasoista toimeentuloa ei ole leikattu samalla tavalla. Kun tämänhetkinen taloudellinen tilanne on osoittanut, että varmasti oli tarpeen tämä määrävähemmistölainsäädännön purkaminen, niin kuitenkin perusturva jäi sen taakse, ja minusta se on ihan hyvä saavutus. Sitä paitsi se, mitä tämän vuoden talousarviossa on päätöksiä tehty, niin perusturvatasoisia etuuksia ei leikata, niin kuin onneksi verotuksen kautta valtaosalta leikataan. Se on selvää, että perusturva ei ole selkeä käsite vielä, mutta koko ajanhan siitä tehdään tulkintaa, ja minun mielestäni ne päätökset ovat olleet kohtalaisen johdonmukaisia, eivät suinkaan poliittisia. Vaikka termi alun perin on poliittinen, niin sille pyritään tekemään niin selvä juridinen tulkinta kuin suinkin ja aika lähellä sitä kohta ollaan.

Ed. Karilahti: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle selvennykseksi, jotta ei jää väärää todistusta pöytäkirjoihin. Hän väitti, että arvalla on ratkaistu perustuslakivaliokunnassa perusturvakysymys. Näin ei ole. Olin itse tuossa kokouksessa läsnä. Siellä ratkaistiin säätämisyjärjestys: 67 § vai tavallinen laki eli 66 §. Mutta kolmas kannatettu valiokunnassa tehty esitys liittyi lakisääteiseen toimeentulon perusturvaan eli 66 §:n 7 momenttiin. Se ei tullut äänestykseen,

koska se raukesi, koska perustuslain säätämishjärjestys tuli ensimmäisessä äänestyksessä päätökseksi.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Valitettavasti ed. Aittoniemi ei mahdollisesti kuunnellut ed. Stenius-Kaukosen puheenvuoron aivan loppua. Siihen aikaan kun lepäämäänjättämismahdollisuus koski lakeja yleisesti, sitä myös jonkin verran käytettiin, ei nyt niin hirveän paljon mutta joskus käytettiin. Seurauksena oli, että perään tuli seuraavalla viikolla verolaki, yksivuotinen verolaki, jolla sitten tehtiin kaikki se paha, mitä oli aiottu ehkä tehdä sillä säästöesityksellä, ja paljon muutakin. Tässä suhteessa itse asiassa tämä opposition keino, jota ed. Aittoniemi pitää niin tärkeänä, toimi monella tavalla kansaa vastaan. Se oli itse asiassa aika heikko ratkaisu.

Palaisin myös tähän arvontakysymyksen, mihin ed. Kaarilahti vastasikin. Toteaisin sen, että perustuslakivaliokunnassa todellakin eduskunnan työjärjestyksen mukaan saatetaan joutua arvalla ratkaisemaan äänestyksen lopputulos. Tässä tapauksessa kysymys oli lainsäädäntöjärjestyksestä. Mikäli olen oikein osannut lukea täysistuntoa koskevia säännöksiä, myös täällä voidaan joutua ratkaisemaan arvalla. Täällä ratkaistaan arvalla se, voiko joku laki tullaan voimaan vai ei. Tämä on eduskunnan työtä ja päätöksentekoa äänten mennessä tasan koskeva ratkaisu, eikä sille näytä olevan vaihtoehtoa, ellei sitten anneta puhemiehelle ratkaisevaa ääntä. Uskoisin, että aikanaan perustuslain säätäjät ovat tietoisesti tämän halunneet välttää.

Voin ed. Aittoniemelle valaista myös yksityisesti asiaa, koska olen tästä arparatkaisusta kirjoittanut kolumnin vastaukseksi pankinjohtaja Harri Holkerille Turun Sanomiin, mutta lehti ei ole sitä julkaissut. Olen hyvin kiitollinen, että voin esittää sen edes ed. Aittoniemelle tämän istunnon jälkeen.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ed. Kemppaisen puheenvuoron johdosta totean vielä, että toimeentulon lakisääteisen perusturvan säilyttäminen tarkoittaa sitä, että reaalitaso säilytetään. Esimerkiksi työttömyysturvan peruspäivärahaa, joka on 116 markkaa päivältä ja jota maksetaan viideltä päivältä viikossa, ei ole korotettu 1.7.1991 jälkeen, eli kohta on kaksi vuotta kulunut. Vaikka inflaatio nyt on ollut hitaampi, niin kuitenkin inflaatio on koko ajan syönyt reaaliarvoa,

ja tällä tavalla tätä vähimmäisetuuttakin on leikattu.

Sama koskee sairauspäivärahaa, josta olen jo maininnut kahteen kertaan. Työttömyysturvan peruspäiväraha on sidottu ansiotason korotuksiin ja siinä ei ole automaattista korotusta. Mutta sairausvakuutuksen minimipäiväraha on sidottu TEL-indeksiin ja sitä rukattiin niin, että sieltä mielestäni juuri perustuslain vastaisesti vietiin 1,5 prosentin osuus ja jäi vain 0,4 prosentin korotus tämän vuoden alkuun. Kun nämä lisätään siihen, että vielä verotuksella näitä heikennetään, niin vähimmäisetuuksien reaalitasoa on tosiasiaa leikattu ja näin perustuslakia mielestäni rikottu. Toivon, että perustuslakivaliokunta huolehtii siitä, että tämä ei jatku.

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Pyydin puheenvuoron ed. Kemppaisen puheenvuoron johdosta, jossa hän totesi, että perusturvaan ei ole onneksi jouduttu puuttumaan, vaan se on hoidettu verotuksen kautta, mikäli ymmärsin oikein ed. Kemppaisen puheenvuoron.

Minun mielestäni hallitus on kiertänyt nimenomaan sitä, kun on tiennyt, ettei mahdollisesti saisi läpi niitä heikennyksiä, jotka tulkittaisiin kajoamiseksi perusturvaan. Sen jälkeen on nostettu veroja. Kuten ed. Stenius-Kaukonen totesi, nimenomaan eläketulosta maksettavalla kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun ylimääräisellä korotuksella pystyttiin heikentämään sitä tasoa, joka mahdollisesti täällä olisi tullut perusturvaksi. Tämän kautta pystyttiin pudottamaan käteen jäävää osuutta nimenomaan näillä ihmisillä. Uskoisin, että jos nämä heikennykset olisivat tulleet yhdessä nipussa perustuslakivaliokuntaan, silloin monen lain osalta olisi varmasti jouduttu tulemaan toiseen tulkintaan kuin silloin, kun ne tulevat tipoittain eri viikkoina ja käsitellään erikseen. Silloin ei nähdä kokonaisvaikutusta, ja se oli valitettavaa esimerkiksi viime syksyn käsittelyjärjestyksessä.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Tässä salissa on sen jälkeen, kun lepäämäänjättämissäännösten muuttamisesta päätettiin, ainakin 10, ehkä 15 kertaa tehty päätös, jossa on taivasteltu, että jos nyt olisivat vanhat lepäämäänjättämissäännökset voimassa, tätä lakia ei hyväksyttäisi täällä muutoin kuin lepäämään jätettynä. Näin on ollut. Joka kerta olen myöskin, aika inhottavasti tietysti, heittänyt pallon vasemmiston suuntaan, joka oli päällepäsmäinen silloin, kun valtiopäiväjärjestyksen muutos

tästä asiasta tehtiin. Tästä on kysymys. Silloin oppositio myi kaikki mahdollisuutensa vaikuttaa lakisääteiseen perusturvaan sillä tavalla kuin on ollut tarkoitus.

Joka tapauksessa perustuslakivaliokunta on vääntänyt viikosta toiseen päätöksiä. Väliin on enemmistö ollut toisella puolen, väliin taas toisella, ja taas on kutsuttu uusia asiantuntijoita, siellä on arvottu. Minä en anna minkäänlaista arvoa tämän tyyppiselle perusturvan käsittelyille.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja lakiehdotus katsotaan rauenneeksi.

Esitellään luettelon 4) kohdassa mainittu asia:

Lepäämässä olevat ehdotukset laiksi työttömyyskassalain 21 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja laiksi työttömyyskassalain 22 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 223/1991 vp)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lakiehdotukset mietinnön antamista varten lähetettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelua ei synny.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja lakiehdotukset lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

10) Puhemiesneuvoston ehdotus vahvistamatta jätettyinä palautettujen, vuoden 1993 valtiopäivillä vireille pantavien lakien johdosta

Vahvistamatta jätettyinä palautetut lait sosiaali- ja terveyshallituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta ja lääkelain muuttamisesta (HE 172/1992 vp)

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on puhemiesneuvoston ehdotus, jonka mukaan kyseiset lait katsottaisiin valtiopäiväjärjestyksen 74 §:n nojalla rauenneiksi.

Keskustelua ei synny.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja lait katsotaan rauenneiksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että edustajien tekemät lisätalousarvioaloitteet ovat tänään nähtävinä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

11) Lisätalousarvioaloitteet n:ot 1—51

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lisätalousarvioaloitteet lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! En yleensä harrasta talousarvioesitysten tekemistä, koska tiedän, että niillä on enemmänkin symbolinen arvo, eivät johda mihinkään tulokseen. Samaan lopputulokseen päästään tietysti teemmällä eduskuntakyselyjä ja tämän tyyppisiä toimenpiteitä joilla hallituksen huomiota kiinnitetään tiettyihin asioihin.

Olen nyt kuitenkin tehnyt kolme lisätalousarvioaloitetta ja ihan lyhyesti puhun aloitteista n:ot 1 ja 3.

Moite n:o 1 koskee perustelulausumaa kohtaan, jossa lisätään rahoja yksityishenkilöiden velkasaneerauslain toiminnan parantamiseksi kunnissa. Velkasaneerauslaki astuu voimaan 8 helmikuuta. Tänä päivänä se on pahasti ruuhkautunut oikeusaputoimistot. Tuomioistuimet eivät ole niinkään ruuhkautuneet, koska oikeusaputoimistoista, joista ihmiset hakevat apua näiden vaikeaselkoisten lomakkeiden täyttämiseksi, ei pääse yksinkertaisesti enää läpi mitään ja eräillä paikkakunnilla seuraavat päivät, jolloin annetaan aikavarauksia, ovat joskus huhtikuulla. Tietää varsin hyvin, miten siinä silloin käy, kun pankki sanoo lainan irti ja alkaa myydä velallisen asuntoa. Ennen kun velkasaneerauslaki ehtii vaikuttaa, velallinen istuu kirstun päällä maantiellä ja katselee, kun uudet asukkaat asuvat talossa. Tämähän on systeemi velkasaneerauslain osalta.

Sellaisenaankaan velkasaneerauslaki ei ole taivasta tekevä. Kysymys on vain pitkistä ja pimeistä putkesta. Kestää viisi tai kymmenen vuotta, jolloin ihmisen on elettävä toimeentulominimin rajoilla ja sen alapuolellakin. Siinä on vain se hyöty, että sieltä kaukaa putken päästä ehkä saattaa pilkottaa jotakin valoa. Yhteiskun-

nan ja ihmisten ostovoiman kannalta tämä velkasaneerauslaki saattaa olla tietyllä tavalla tuhoisakin.

Joka tapauksessa kunnissa on tilanne se, että siellä pyritään jopa vapaaehtoisvoimin — olen käyttänyt sanaa marttakerhojen toimesta — auttamaan ihmisiä näiden velkasaneerauslomakkeiden täyttämässä siinä kuitenkin onnistumatta. Marttakerhot ovat erinomaisten hyviä yhdistyksiä — niissä on jotakin alkiolaisuuteen vivahdavaakin, vaikka eivät keskustalaiset enää alkiolaisuudesta mitään tiedäkään, mutta minä vielä tiedän — ja varmasti kävisivät tähän velkasaneerausapuunkin, mutta se ei ole heidän alansa. Toisin sanoen ei ole ketään, joka auttaisi ihmisiä. Tähän järjestelmään on turha työntää rahaa, ellei saada ensin kunnissa organisaatiota, joka omaa ammattitaidon ja joka on valmis auttamaan velkaisia ihmisiä näiden vaikeiden lomakkeiden täyttämässä ja velkasaneerausjärjestelmän vireille panemisessa tuomioistuimissa, jonka kautta pystytään myöskin estämään nämä pankkien realisoimistoimet ehkä usein aivan viime vaiheessakin.

Rouva puhemies! Olemme ehdottaneet SMP:n eduskuntaryhmästä, että eduskunta lisäisi valtion vuoden 1993 lisätalousarvion momentin 25.45.50 perusteluihin: ”Määrärahan turvin luodaan kuntiin pikaisesti oma velkaneuvontaorganisaatio velkasaneerauslain käytännön toteuttamisen mahdollistamiseksi.” Minä tiedän, että tämäkin on symbolinen, se ei toteudu, kun tämän hallituksen toimesta ei mikään järjevä asia toteudu, mutta tulipahan sanottua eduskunnan pöytäkirjoihin merkittäväksi.

Toinen on lisätalousarvioaloite n:o 3, jossa ehdotetaan lisättäväksi 20 miljoonaa markkaa ylivelkaantuneiden asunnonhankkijoiden korotukseen. Siitä huolimatta, että korot ovat merkittävästi laskeneet — voidaan toivoa, että korot laskisivat vielä lisää; siihen ehkä antaisi sysäystä vieläkin puolen prosentin peruskoron laskeminen, enempään ei ehkä tällä hetkellä ole kansainvälisesti katsoen varaa; joka tapauksessa korot ovat laskeneet — monelle ihmiselle tuollainen 12—13 prosentin asuntolainaa koskeva korko velkaantuneena on mahdollisuus maksettavaksi. Juuri tällä puolella tarvittaisiin apua. Kun hallitus on kaiken kaikkiaan ehdottanut tähän 40 miljoonaa markkaa, meidän esityksemme on 20 miljoonaa markkaa lisää. Toisin sanoen saataisiin näiden yksityisten asuntovelkaisten ihmisten tuskaa ja painetta korkojen suhteen jonkun

verran helpotettua. Se ehkä antaisi jonkun verran elämänuskoa ihmisille, jättäisi heille ehkä varaa enemmän elämiseen, jokapäiväiseen elämään ja leipään, ja näin ollen antaisi pientä valoa myöskin sille puolelle. Tämä on jälleen toivomus.

Minä en usko hallituksen tai eduskunnan tähän asiaan suostuvan, eduskunnastahan tässä nyt on kysymys eikä hallituksesta, mutta hallitus määrää, että nämä 115 kansanedustajaa hallituksen tukena äänestävät tällaisia esityksiä vastaan kylmästi. Eivät kansanedustajat hallituspuoleissa edes katso, mistä on kysymys, vaan painavat vihreää valoa mietinnön puolesta. Sehän on suomalaisen politiikan ydin tänä päivänä.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Herra tasavallan presidentti on viime perjantaina antamissaan haastatteluissa moittinut niitä tahoja, eduskuntaryhmiä ja myöskin hallitusta, jotka ovat esittäneet lisäinvestointeja niin rautatie- kuin maantiehankkeisiin. Toivoin, että tasavallan presidentillä olisi ollut käytössään samat tiedot, mitkä eduskunnalla on Valtionrautateiden tämänhetkisestä tilanteesta. Uskoisin, että niiden perusteella hänkin olisi vaatinut tässä lisäbudjetissa esitettyä enemmän varoja rautatieinvestointeihin.

Olen soittanut 2 päivänä helmikuuta eli tasan kuukausi sitten VR:n pääjohtajalle Eino Saariselle keskustellen rautateiden tämänhetkisestä tilanteesta ja saanut tämän keskustelun perusteella muistion, jossa kerrotaan tämänhetkisistä ongelmista. Tähän muistioon on liitetty Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n luvalla heidän oma muistionsa, joka taas on lähetetty Valtionrautateille. Luen muutaman otteen alkuun tästä Yhtyneiden Paperitehtaiden muistiosta. He ovat todenneet, että ”VR on karsimassa jopa 500 miljoonaa markkaa suunnitellusta vuoden 93 rahoituksesta”, ja VR tietysti pakotettuna sen vuoksi, että eduskunta ei ole näitä määrärahoja myöntänyt. Yhtyneet Paperitehtaat toteaa, että ”asia on pitkällä tähtäyksellä erittäin huolestuttava” ja tuonut muutaman esimerkin siitä, miten käy seisen vientiyhtiön kannalta nämä leikkaukset vaikuttaisivat.

Ensinnäkin raakapuukuljetukset Jämsänkoskelle: ”Leikkaus uhanalaistaisi pitkällä tähtäyksellä liikennöinnin ns. vähäliikenteisillä radoilla, joita käytetään pääasiassa raakapuukuljetuksiin.” Luulen, että vientiteollisuuden kannalta on välttämätöntä, että raakapuu ensin saadaan teh-

taalle, missä siitä voidaan jalostaa vientiin kelpoisia tuotteita.

Toiseksi tuodaan esiin huoli Finnminerals Oy:n kuljetuksista: ”Jollei Kontiomäki — Joensuu-rataosuuden perusparannusta saataisi eteenpäin, se aiheuttaisi kustannus- ja palvelutason ongelmia. Nykyäänkään ei ole mahdollista ajaa täysipainoisia kuormia.”

Kaikkein kriittisin tilanteen on todettu olevan ns. rail-ship-liikenteen osalta. Erityisesti tämä koskee Hyvinkää — Karjaa-rataosuuden perusparannusta. Jos tämä perusparannus viivästyisi, se johtaisi rail-ship-liikenteen ohjaamiseen Pasilan kautta Hankoon, millä olisi merkittävä kustannuksia nostava vaikutus. Ainoa, mikä lisäbudjetissa on nimenomaan nimeltä mainittu, on Hyvinkää — Karjaa-rataosuus. Ymmärsin presidentin puheesta niin, että tämänkin on liikaa.

Edelleen tärkeä ja Yhtyneiden Paperitehtaidenkin muistiossa esiin tuotu hanke on Rauman satamaliikenne. Se koskee erityisesti meitä pirkanmaalaisia, koska Pirkanmaan teollisuuden tuotteet kulkevat hyvin paljon ulkomaille juuri Rauman sataman kautta. ”Kokemäki — Rauma-rataosuuden perusparannus- ja sähköistysohjelma uhkaa viivästyä aiheuttaen pääliikenteellemme vakavia palvelutaso- ja tuottavuuskustannusongelmia”, todetaan tässä muistiossa.

VR:n muistiossa on näitä asioita vielä lisää perusteltu. Koska tässä on näin arvovaltaiselta taholta esitetty moitteita esimerkiksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmän suuntaan, joka vaatii lisää rahaa ratainvestointeihin, niin on mielestäni paikallaan vielä eduskunnan pöytäkirjaan lukea näitä perusteluja, minkä vuoksi omat ehdotuksemme tehneet.

VR toteaa: ”Vuoden 93 lopullisessa talousarviossa radanpidon rahoitus on 1 544 miljoonaa markkaa. Tämä määräraha ei riitä käynnissä olevien kehittämishankkeiden taloudelliseen rakentamiseen eikä välttämättömiin perusradanpidon ylläpitoon ja uusimiseen.” Ensinnäkin tuodaan esille, että kun nämä hankkeet viivästyvät, se aiheuttaa huomattavia lisäkustannuksia. Pelkästään päätösten jatkuva muuttaminen tuo lisäkustannuksia. Näin kokonaiskustannukset lisääntyvät: ”Erityisesti suuret kehittämishankkeet aiheuttavat liikennehäiriöinä ja rakennus-aikaisina järjestelyinä huomattavia lisäkustannuksia. Hallinnollisten ja työnjohdollisten kustannusten määrä kasvaa, kun hanketta rahoituksen puutteessa joudutaan pitkittämään.”

Määrärahojen supistukset ovat johtaneet siihen, että Tampereen radan perusparannus näyt-

tää venyvän 30 vuoden mittaiseksi. Ajatelkaapa sitä, että me 30 vuotta matkustamme radalla, jossa on jatkuvasti korjaustyöt meneillään. Rataa, joka menee Tampereen ohi, eivät kulje vain tamperelaiset, vaan se on maamme päärata, jota pitkin valtaosa liikenteestä kulkee maamme pohjoisimpiin kuntiin saakka. Pitkistä rakennusajoista johtuvat tilapäisjärjestelyt liikenteen hoidossa merkitsevät myös inhimillisten vaaratekijöiden lisääntymistä ja siten aiheuttavat turvallisuusriskin. Myös ne aiheuttavat kustannuksia, jos aina se kustannus on se tärkein puoli eikä inhimillisiä menetyksiä haluta ottaa huomioon.

VR on esittänyt, että Helsinki — Tampere-radan peruskorjauksiin olisi nyt vähintään lisätty 30 miljoonaa, kun siihen on budjetoitu vain 90 miljoonaa markkaa. Me olemme ehdottaneet 100 miljoonan markan lisäystä, ja se oli Pirkanmaan kansanedustajien yhteinen aloite jo viime syksyltä. Mutta VR:nkin mielestä minimi olisi 30 miljoonaa markkaa. Tätä rataosaa käyttää 2/3 VR:n henkilökaukoliikenteestä matkan jossakin vaiheessa.

Tämä ehdotus on sikälikin mielestäni merkittävä ja kannatettava, että jos Tampereen radan tasoa voitaisiin nostaa, sieltä saataisiin vanhat ratapölkkyt pois eikä niitä suinkaan vietäisi kaatopaikalle, vaan ne kunnostettaisiin ja käytettäisiin juuri Kokemäki — Rauma-rataosuudella. Ne olisivat sinne vielä täysin kelpoiset. Juuri se radanpölkky palvelee vientiteollisuutta, kuten jo aikaisemmin totesin. Toivoisin, että juuri tämän tapaisia hankkeita voitaisiin tukea. Ei tämä ole mitään poikkeuksellista menettelyä VR:n piirissä. Näin kuulemma yleensäkin menetellään, että sinne, missä tarvitaan uusia pölkkyjä, ne hankitaan ja ne hankitaan kotimaasta ja vanhat käytetään sellaisella rataosuudella, jonka tasovaatimus ei ole yhtä korkea.

Myös Venäjältä tulevan transitoiliikenteen hoitamisessa välttämätön lisätarve olisi 5 miljoonaa markkaa. Transitoiliikenteen taloudellinen merkitys on erittäin suuri.

Vielä jatkan, koska tässä on Hyvinkää — Karjaa-rataosan osalta perusteluja. Vaikka niitä jo äsken toin esille, toistan tässä VR:n lisäperustelut. Tämä rataosa on jouduttu sulkemaan normaalikuormassa olevilta kuljetuksilta. Siellä on myös nopeusrajoitus. Rajoitukset haittaavat erityisesti Hangon satamaa, josta kulkevat rail-ship-junalautat, ja Lappohjaa. Rautaruukki käyttää Lappohjaa vientikuljetuksiin, jotka joudutaan kierrättämään Helsingin kautta. Tämä rataosa on länteen suuntautuvien rautatiekulje-

tusten kannalta keskeisen tärkeä, sillä rail-ship kuljettaa Keski-Eurooppaan junavaunuissa tavaraa noin kaksinkertaisen määrän koko ulkomaankuorma-autoliikenteen sinne kuljettamaan määrään verrattuna.

Minut nämä esitykset ovat vakuuttaneet siitä, että VR:n radanpitoon pitäisi osoittaa lisää määrärahoja. Toivon, että herra presidentti tutustuttuaan näihin tietoihin, tulee siitä myös vakuutuneeksi.

Toinen asia, johon vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on esittänyt lisämäärärahaa, on VR:n valtionapu ja korvaus joukkoliikennejärjestelmän kehittämisestä ja säilyttämisestä. Tähän VR esitti lisäystä 80 miljoonaa markkaa, joka tulisi kohdistaa peruspalveluliikenteeseen siten, että siihen meni 22 miljoonaa, ja sosiaalisiin alennuksiin 58 miljoonaa. Tätä rahaa ei lisäbudjettiin ole otettu, ja se tarkoittaa sitä, että VR joutuu supistamaan kuluvan vuoden aikana peruspalveluliikennettä ja rajoittamaan sosiaalisia alennuksia eli eläkeläisille ja opiskelijoille myönnettäviä alennuksia.

Kuitenkin eduskunta on talousarvion käsitellyn yhteydessä todennut, että sosiaalisia alennuksia ei saa vähentää ja toisaalta VR:lle on luotava taloudelliset liikennöimisedellytykset peruspalveluliikenteen osalta koko rataverkon laajuudelta. Eduskunnan on siis huolehdittava siitä, että sen edellyttämät toimet voidaan toteuttaa. Jos lisärahoitus ei järjesty, tullaan 23.5. lukien lopettamaan mm. seuraavat junavuorot: Tampere — Haapamäki välillä kaksi junaa, Seinäjoki — Vaasa välillä kaksi junaa, Seinäjoki — Jyväskylä välillä neljä junaa, Iisalmi — Ylivieska välillä neljä junaa, Kouvola — Kotka välillä 12 junaa, Jyväskylä — Pieksämäki välillä yksi juna, yhteensä 25 junaa, ja edelleen 16.8.93 lukien Parikkala — Savonlinna 10 junaa, Imatra — Joensuu — Oulu kaksi junaa, yhteensä 12 junaa.

Arvoisa puhemies! Kuten jo totesin, vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on vakuuttunut siitä, että rautatieinvestoinnit ovat tässä tilanteessa välttämättömiä ja niitä on lisättävä vielä siitä, mitä hallitus on lisäbudjetissa ehdottanut.

Ed. R ä t y (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton ed. Stenius-Kaukonen teki erittäin laaja-alaisen ja perusteellisen selvityksen raideliikenteen merkityksestä ja sen tärkeydestä. Varmasti vihreät yhtyivät hyvin suurella lämmöllä näihin ajatuksiin, koska ympäristönsuojelun kannalta tärkein, suurin päätös tuli-

si olla eduskunnassa sekä hallituksella siirtää liikennettä teiltä, vesistöiltä, ilmasta raiteille. Siitä ovat kaikki yksimielisiä, kaikki tutkimukset ovat yksimielisiä, että se on ympäristönsuojelun kannalta keskeisin päätös, joka tulee kaikkien hallitusten ja kaikkien maiden tehdä.

Mitä tulee raskaan tavarantoiminnan siirtämiseen teiltä raideliikenteelle, niin varmasti se on kannattavaa, koska esimerkiksi pohjoisten teiden osalta tulee peruskorjauksiin satsata paljon rahaa jos sen takia, että teiden pohjat eivät tule kestäämään puunkuljetusta, ja kosket on jo valjastettu niin pitkälle, että vesistökuljetus lakkautetaan kokonaisuudessaan. Eli raideliikenteen kehittäminen myös pohjoisen suuntaan on äärettömän tärkeää, joten kaikki supistukset ja leikkaukset raideliikenteeltä ovat minun mielestäni täysin hölmöä puuhaa.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti muutamasta aloitteesta, jotka olen tehnyt. Ne liittyvät aika pitkälle siihen, mitä ed. Stenius-Kaukonen jo omassa puheenvuorossaan sanoi.

Mutta sitä ennen vielä lisätalousarvioesityksestä. Nimenomaan liikenneministeriön pääluokassa on eräs mielenkiintoinen havainto lähinnä siitä, minkähänlaista kauppaa siellä on käyty ihan viime vaiheessa. Siinä versiossa, joka oli tarkistamaton, oli päätiekohteissa eräs toinen kohde merkitty. Se on vaihtunut, mutta meille jaetussa virallisessa esityksessä perusteet ovat vielä kuitenkin sen kohteen eli Ilmajoen eritasoliittymän perusteet, mutta sitä kohdetta ei päätiehankkeitten aloitusrahoissa ole, vaan siellä on eräs toinen kohde. (Ed. Stenius-Kaukonen: Ei se ole ainoa virhe, joka heille on sattunut!) Eli kaupankäynti on ilmeisesti käynyt siltä osin kovana vielä esityksen mennessä painoon eli tarkistuksia ei ole ehditty suorittaa siltä osin.

Arvoisa puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen puhui nimenomaan siitä, mitä tasavallan presidentti omissa kannanotoissaan esitti. Näyttää siltä, että liikenneministeri Norrback on sisäistänyt tämän asian hyvin nopeasti. Viikonvaihteen lehdissä on ollut kirjoituksia jo siitä, että tiehankkeita keskeytetään ja rataverkko rappeutuu. Eli näin nopeasti tieto meni myös liikenneministerin aivoitukseen. Hän ei ole koko toimikauteen ajanut kovinkaan ponnekaasti nimenomaan määrärahalisäyksiä, tasapuolisesti ei ainakaan. Omasta läänistäni tiedän, mihinkä päin nämä rahat pääasiallisesti tähän mennessä ovat kohdistuneet.

Ed. Stenius-Kaukonen todella totesi rautateitten osalta lopettamisuhat, ja myös liikenneministeri Norrback on viikonvaihteessa puuttunut näihin asioihin: Osalta rataosuuksia joudutaan lopettamaan liikennöinti kokonaan sen johdosta, että rataverkosto on niin heikossa kunnossa. Näyttää siltä, että vasemmistoliiton ed. Wahlström on esimerkiksi Pohjanmaan Suupohjan radan osalta tehnyt lisämäärärahaesityksen. Kyseisen radan tilanne on se, että siellä on jo paino- ja nopeusrajoituksia. Sen johdosta ei olekaan ihme, että rautateillä ei mene kaikilta osin hyvin. Tämä johtuu nimenomaan siitä, että rautatiet ei pysty kilpailemaan enää tarjouskilpailussa nimenomaan puutavaran kuljetusten osalta, koska se ei voi viedä täyskuormia perille, vaan nopeusrajoitukset ja painorajoitukset estävät nimenomaan puutavaran kuljetukset esimerkiksi Kristiinankaupungin — Kaskisten alueella.

Arvoisa puhemies! Sen johdosta olen tehnyt yleisluontoisen esityksen nimenomaan lisätalousarvioon, että Valtionrautateiden radanpitoon lisättäisiin vielä esitetyn 125 miljoonan lisäksi 125 miljoonaa eli että lisämääräraha kokonaisuudessaan olisi 250 miljoonaa markkaa. Tällä rahalla pystyttäisiin edes turvaamaan ne rataverkot, jotka ovat tällä hetkellä siinä kunnossa, että lakkauttaminen nimenomaan kuljetusten osalta uhkaa.

Arvoisa puhemies! Olen lisäksi tehnyt tiehankkeiden lisäämiseksi ja nimenomaan perustienpidon parantamiseksi lisämäärärahaesityksen. Ed. Stenius-Kaukonen myös puheenvuorossaan osittain sivusi tätä asiaa, kuten ed. Rättykin viitatessaan puutavarakuljetuksiin Lapin osalta. Tämä koskettaa myös hyvin monella alueella nimenomaan niitä seutuja, missä rautateitä ole. Nyt niitäkin loppuja rautatieverkostoja haja-asutusalueilla, jotka eivät ole pääradan alueella, uhkaa lakkautus. Kohta ollaan tilanteessa, että myöskään puutavararekat eivät pysty kuljettamaan täysiä kuormia ja nimenomaan keväällä painorajoitukset estävät monta kertaa tällä hetkellä jopa sen, että autonkuljettaja voisi mennä rekan kanssa kotiinsa rikkomatta lakia. Tällaisiakin tilanteita on hyvin paljon ollut.

Sen johdosta olen esittänyt, että perustienpitoon lisättäviä rahoja lisättäisiin 200 miljoonalla markalla, jolloin pystyttäisiin pahimmat epäkohdat korjaamaan.

Lisäksi olen tehnyt esityksen eräästä pienemmästä tiehankkeesta, joka on Vaasan läänissä. Kyseinen tie on eräs väylä nimenomaan Suomenselän alueelta Etelä-Suomeen. Tie on sikäli

historiallinen, että ministeri Uusitalo on sen aikoinaan saanut kunnostettua ja päällystettyä. Joitakin aikoja sitten ministeri Norrback vastatessaan kirjalliseen kysymykseen kyseisestä tiestä totesi, että tie on niin huonossa kunnossa, että se joudutaan ilmeisesti muuttamaan soratieksi, mikäli rahoja ei löydy. Lisätalousarviossa ei ole osoitettu rahoja nimenomaan kyseiseen hankkeeseen, perusparantamiseen. Ilmeisesti nyt näin on, että kyseisen tien pinta rikotaan ja tie muutetaan soratieksi. Olen tehnyt kyseisen tien eli Viranperä — Suokonmäki tien osalta aloitteen, että sen perusparantaminen voitaisiin aloittaa 3 miljoonalla markalla, jolloin jonkinlaista toivoa myös niillä syrjäseuduilla asuvilla ihmisillä olisi ja myöskin niillä autoilijoilla, jotka kuljettavat siltä alueelta esimerkiksi Pietarsaareen puutavaraa.

Arvoisa puhemies! Lisäksi olen tehnyt aloitteen lähinnä perustelujen osalta. Tällä hetkellä näyttää siltä, että KTM:n yritystuki kohdentuu, aivan oikein tietysti, pk-yrityksille ja työvoimavaltaisille yrityksille, mutta eräs alue nimenomaan siellä on ainakin asiantuntijoiden mukaan kärsinyt ja tulee kärsimään tämän vuoden ja varmasti myös ensi vuoden aikana, nimittäin pienet palvelualan yritykset, jotka ovat suurissa vaikeuksissa. Tältä osin olen esittänyt, että perusteluihin voitaisiin ottaa, että lisämäärärahat, jotka on osoitettu, koskisivat myös palvelualan yrityksiä.

Ed. L a i n e : Arvoisa puhemies! Kun hallituksella on ollut vaikeuksia ja ehkä haluttomuutta löytää työllisyyskohteita, jotka lisätalousarvion yhteydessä olisi esitetty rahoitettaviksi, niin tästä johtuen mielestäni on erinomainen asia, että kansanedustajat ovat 51 kohdetta voineet aloitteiden muodossa nyt lisätalousarviokäsittelyn yhteyteen saattaa.

Olen kirjoittanut viime tiistaina ja torstaina yhteensä kolme aloitetta, joista ensimmäinen koskee Turun vanhan Suurtorin alueen kulttuurikeskuksen entistämistä ja peruskorjausta, jota varten olen ehdottanut yhdessä muiden edustajien kanssa 10 miljoonan markan määrärahaa. Tämä on Varsinais-Suomen maakuntaliiton ja seutukaavaliiton ja Turun kaupungin hanke, josta pitkään on puhuttu ja johon joitakin määrärahoja on valtiolta mm. työllisyysperustein myönnetty aiemmin.

Toinen ehdotukseni koskee paikallisteiden liittymien rakentamista valtatie 8:lle Laitilassa, ja tässä on kyse 4 miljoonasta markasta. Tämä

puolestaan liittyy Vakka-Suomen alueen kehittämissuunnitelmaan, joka Vakka-Suomen työttömyysongelmien kasvamisen myötä on tullut entistä ajankohtaisemmaksi. Kohde liittyy myös Turun tielaitoksen vuosien 93—94 ohjelmaan.

Kolmas aloitteeni koski eritasoliittymän rakentamista valtatie 9:lle Loimaalta. Tässä ovat ainakin Loimaan kaupungin ja lähiseudun ehdotukset taustana.

Silloin kun nämä aloitteet viime viikolla kirjoitin, en ollut tietoinen tasavallan presidentin tulevista puheista ja haastatteluista, jotka tulivat julki perjantaina. Jos olisin tiennyt, niin olisin vielä pari kohdetta ainakin esittänyt, sillä minusta on kohtuutonta, että tasavallan presidentti pyrkii asemastaan käsin tällaiseen sisäpoliittiseen kysymykseen ottamaan kantaa tavalla, jossa esiintyi eräänlainen painostuksen maku, varsinkin ajankohtana, jolloin työttömyys on erittäin suurta ja toisaalta tarve näiden tehtävien suorittamiseen tärkeä. (Ed. Stenius-Kaukonen: Ja varsinkin niin huonoin tiedoin!)

Sitä tietenkin valitan, että nämä kohteet, jotka tässä olen kertonut, ovat Turun seudulta ja sieltä päin on myös presidentti.

Mutta en minä usko, että presidentti näillä puheenvuoroillaan pyrkii johtamaan rautatielaitosta tai tielaitosta, vaan tämä tehtävä tietenkin kuuluu niille, jotka näiden laitosten kehittämisestä lakien mukaan ovat vastuussa. Siksi toivon, että eduskunta nyt ottaa ohjat käsiinsä, jos näin voisi sanoa, tämän talousarviokäsittelyn yhteydessäkin ja kantaa huolta siitä, että työtilaisuuksia riittävästi löytyy ja myös niiden rahoitus, joka varmasti on osoitettavissa. Viittaan tässä yhteydessä mm. vasemmistoliiton eduskuntaryhmän ehdotuksiin viime viikolla.

Jos kuljetaan toista tietä, niin sitten todella rautatiet kääritään rullalle. Siitä on eräs esimerkki. Näitä on tietysti monia, mutta puhun nyt varsinaissuomalaisesta esimerkistä: Uudenkaupungin ja Turun välinen henkilöliikenne kokonaan lopetettiin, mistä seurauksena viime viikolla lähetystö toi 5 000 henkilön allekirjoittaman adressin eduskuntaan; Adressi tietenkin pyrkii saamaan muutosta tällaiseen tilanteeseen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja lisätalousarvioaloitteet lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon:

12) Lakivaliokunnan mietintö n:o 1 (HE 177/1992 vp)

13) Lakivaliokunnan mietintö n:o 2 (HE 240/1992 vp)

14) Lakivaliokunnan mietintö n:o 3 (HE 378/1992 vp)

15) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 1 (VNP 5/1992 vp)

16) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3 (HE 371/1992 vp)

17) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 2 (HE 362/1992 vp)

18) Liikennevaliokunnan mietintö n:o 1 (HE 369/1992 vp)

19) Liikennevaliokunnan mietintö n:o 2 (HE 340/1992 vp)

20) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 1 (HE 352/1992 vp)

21) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 2 (HE 353/1992 vp)

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.25.

Täysistunto lopetetaan kello 15.17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen